

והרי "ולקח מלא המחיתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ד', ומלא חפניו קטורת סמים דקה, והביא מבית לפרוכת", אמר רחמנא. ומשמע: יביאנה לקטורת לפני ה' בחפניו, בלא כלי!

ואם כן, למה לי כף? [וראה הערה (4)]

ומשינין: משום דלא אפשר להביאה לקטורת אל מבית לפרוכת בחפניו.

כי: היכי נעביד, איך יעשה כדי להכניס את הקטורת שבחפניו ואת הגחלים שבמחיתה, לבית קדשי הקדשים?

אם נעיל [יכניס] תחילה את מחתת הגחלים, והדר נעיל במלוא חפניו את הקטורת.

הרי אי אפשר לעשות כך. כי —

הבאה אחת אמר רחמנא לגחלים ולקטורת! כדכתיב "ולקח מלא המחיתה גחלי אש, ומלא חפניו קטורת סמים דקה, והביא מבית לפרוכת".

ולא שתי הבאות.

ואם נשקליה הכהן הגדול לקטורת בחופניו, ונחתיה ויניח כהן אחר (5) למחיתה עם הגחלים עילויה מעל גבי הקטורת שבידי הכהן הגדול, וליעול (6) וכך יכנס הכהן הגדול לבית קדשי הקדשים.

אף זה לא יתכן.

חשיבא קידוש כלי דידה, דמן הדין הוה לן למימר שלא תהא בכלי אלא נעיל בחפניו, אלא משום דלא אפשר, כדאמר לעיל [בתירוץ הגמרא כאן] וכו', וההיא דיום הכפורים אדרבה טפי הוה עדיף בלא כלי אלא משום דלא אפשר. וכן מפורש בתוספות ישנים בעמוד זה בד"ה שלא יעשה מדה לקומץ, שכתבו, כי לכן צריך לחזור ולחפון בפנים משום "דכתב מלא חפניו והביא מבית לפרוכת שמלא חפניו יש לו להביא לפני ולפנים ולא בכלי, ומה שהתרנו להביא בכלי, היינו משום דלא אפשר וכו'".

5. כתב הריטב"א: לחתיה כהן אחר, שאין זו עבודה, כדי שתהא פסולה בכהן אחר; אי נמי לחתיה איהו גופיה בשיניה, דהכא שהוא בחוק, אין בו משום כבודו של מלך.

6. ואילו היו עושין כן, לא היה נכוה הכהן הגדול מן המחיתה, כי הקטורת היתה צפה בגובה מעט על חפניו [כדאייתא לקמן מח א], ועל אותו גודש יניח את המחיתה.

עושין כל שנה כף אחת כפי אותו שיעור [וכדמוכח בגמרא בעמוד זה, שמבאר ביאור אחר במשנה]; ומשום: דלמה היה להם לעשות כן, אדרבא ניחא טפי אם הכף היתה גדולה יותר, דאי שוה למלוא חפניו היתה, אי אפשר שלא יתפור ויפול לארץ מעט.

אמנם רבינו אליקים פירש המשנה כפשוטה; ותתבאר שיטתו בהערה 20 לקמן, [ולא מצאנו לו חבר במפרשים]; ודעת רש"י כהתוספות, שהרי כתב: "מפרש לה בגמרא".

4. בביאור קושיית הגמרא "כף למה לי", יש לבאר שני ביאורים:

א. כפשט לשון הגמרא, דמקשה: למה לי כף, והרי לא הצריכה התורה כף; וכן ביאר ב"גבורת ארי" [מלואים], והוסיף: למה להכביד עליו בנשיאת הכף כיון שאינו מן הדין.

ב. לשון הגמרא לאו דוקא, וקושיית הגמרא היא, דבקרא משמע שאין נותנה בכף; וכפירוש זה מוכח בפשטות בתוספות לקמן דף מח ריש עמוד ב, שכתבו: קטורת דיום הכפורים לא